

SIVILOMBUDSMANNEN

Sivilombudsmannen sterkt bekymret for situasjonen til isolerte ved Ila Fengsel og forvaringsanstalt

Etter et besøk til Ila fengsel og forvaringsanstalt ser Sivilombudsmannen svært alvorlig på situasjonen med der personer med psykiske lidelser er langvarig utelukket fra fellesskapet.

- Jeg er bekymret for situasjonen for enkelte innsatte som i praksis har vært underlagt isolasjon over lang tid. Fengselet bruker store ressurser på å aktivisere disse innsatte. De er likevel ikke i stand til å behandle denne gruppens psykiske lidelser innenfor dagens rammer. Myndighetene må sørge for å gi dem et forsvarlig behandlingstilbud og avbryte deres isolasjon, sier Aage Thor Falkanger.

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet besøkte Ila fengsel og forvaringsanstalt 6.-9. mars 2017. Datoen for besøket ble ikke varslet på forhånd. Fengselet har 12 plasser fordelt på 12 avdelinger og 230 ansatte. Over halvparten av plassene er tilrettelagt for forvaringsdømte. Besøket omfattet åtte av de tolv avdelingene. Det ble gjennomført befarings av fengselet og samtaler med et stort antall innsatte, ansatte og ledelse. Sivilombudsmannen er også bekymret over situasjonen for de øvrige som er utelukket fra fellesskapet ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Forskning viser at psykiske skader av isolasjon kan inntre raskt, og at risikoen stiger for hver dag som går.

- Det er viktig at alle innsatte som er utelukket fra fellesskapet i fengselet eller underlagt isolasjon under varetektsfengsling har tilgang til meningsfulle aktiviteter slik at de ikke opplever isolasjonsskader. De bygningsmessige og ressursmessige forholdene ved Ila gjør at også de som ikke er langtidsisolert risikerer å oppholde seg på cellen i 22 timer eller mer uten aktivitet, sier Aage Thor Falkanger.

Ikke tilfredsstillende sanitære forhold

Med unntak av to avdelinger var det ikke dusj eller toalett på cellene. Fengselet har begrenset bemanning til å følge innsatte på toalettet om natten. Løsningen for de fleste er å urinere i vasken og enkelte benytter søppelbøtten til avføring, en løsning som ikke er holdbar. Dette er forhold som også Den europeiske torturforebyggingskomité (CPT) påpekte etter sitt besøk i 2011.

- Inntil det er installert toaletter på alle celler, bør innsatte sikres mulighet til å bruke toalettene ved behov uansett tid på døgnet, sier Aage Thor Falkanger.

De fleste innsatte føler seg trygge

De innsatte ga i all hovedsak inntrykk av de følte seg trygge. Det var imidlertid noe ulik oppfatning mellom innsatte ved de ulike avdelingene, og det ble opplyst at det hadde vært episoder med trakassering av spesielle grupper innsatte. De som opplyste at de ikke følte seg trygge, viste spesielt til lav bemanning som medførte mindre tilstedeværelse av ansatte i fellesskapet.

- Det er positivt at fengselsledelsen har nulltoleranse for trakassering og mobbing, og at det gjennomføres tiltak umiddelbart når slike episoder oppdages. Fra et forebyggende perspektiv er det imidlertid viktig at bemanning sikrer at trakassering unngås eller raskt oppdages, sier Aage Thor Falkanger.

Krevende forhold ved visitasjon og urinprøvetaking

Visitasjon og urinprøvetaking er særdeles inngripende tiltak, og det er viktig at de gjennomføres under verdige forhold. Ved Ila fengsel og forvaringsanstalt fremkom det at de fysiske forholdene disse tiltakene gjennomføres under er lite egnet. For visitasjon ved ankomst vil dette bli forbedret når fengselet tar i bruk sitt nye adkomstbygg.

- Praksisen med å benytte både mannlige og kvinnelige betjenter ved full kroppsvisitasjon og urinprøvetaking er ikke i henhold til internasjonale retningslinjer, og bør endres, sier Aage Thor Falkanger.

Kontakt: Aage Thor Falkanger, 22 82 85 40, afa@sivilombudsmannen.no

eller via Anette Hansen, kommunikasjon, 97515708, anh@sivilombudsmannen.no

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling foretar regelmessige besøk til steder der mennesker er fratatt friheten, for eksempel fengsler, politiarrester, psykiatriske institusjoner og barnevernsinstitusjoner. Besøkene kan være varslede eller uvarslede. Rapportene fra hvert besøk publiseres på nettsidene til Sivilombudsmannen.

Sivilombudsmannen kontrollerer forvaltningen. Ombudsmannen behandler klager som gjelder både statlig, kommunal og fylkeskommunal forvaltning og kan også ta opp saker av eget tiltak. Ombudsmannen arbeider også under et mandat fra FN om å forebygge tortur og umenneskelig behandling under frihetsberøvelse. Aage Thor Falkanger er den femte ombudsmannen siden opprettelsen i 1962 og tiltrådte juni 2014. Sivilombudsmannen velges av Stortinget for fire år om gangen.